18.2.2025

Jenni Pääkkönen

Lausunto tarkastusvaliokunnalle Asia: K 22/2024 vp Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2024

Valtiovarainministeriö kiittää tarkastusvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomuksesta (K 22/2024 vp), jota VM pitää yleisesti laadukkaana ja hyödyllisenä finanssipolitiikan ja julkisen talouden tilanteen arviointiin.

Pääministeri Orpon hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoa, kääntää Suomen talous kestävään kasvuun ja kääntää hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Näiden keskeisten tavoitteiden näkökulmasta kevään 2025 julkisen talouden suunnitelman valmistelussa on otettava huomioon kolme tekijää: Suomen ja maailmantalouden tila sekä niiden heijastinvaikutukset julkiseen talouteen, sovitun 9 miljardin euron toimenpidekokonaisuuden eteneminen sekä sen täysimittainen toimeenpano, ja Murron kasvutyöryhmän keskeiset havainnot ja suositukset.

Valtiovarainministeriön tuorein ennuste on julkaistu joulukuussa 2024. Siinä ministeriö ennakoi, että Suomen talouden kasvu kiihtyy pakkaselta 1,6 prosenttiin tänä vuonna ja pysyy sen jälkeen 1,5 prosentin tuntumassa ennustejakson loppuun vuoteen 2029 saakka. Talouden toipuminen sekä hallituksen päättämät toimet edistävät työllisyyden vähittäistä toipumista tästä vuodesta alkaen.

Julkisen talouden tilanne on kaksijakoinen: julkisyhteisöjen alijäämä on syvä ja kohenee hitaasti, mutta velkasuhteen kasvu hidastuu. Alijäämä on edelleen 3,5 % BKT:hen suhteutettuna tänä vuonna, 2,9 % ensi vuonna ja 2,0 % vielä vuonna 2029. Heikko talouden suhdanne kasvattaa alijäämää ja vaikka hallituksen toimet kohentavat alijäämää erityisesti tästä vuodesta alkaen, painavat kasvaneet velanhoitomenot ja puolustushankinnat valtion taloutta.

Julkinen velkasuhde kasvaa voimakkaasti vielä tänä vuonna ja nousee noin 85 % suhteessa BKT:hen, minkä jälkeen alijäämien supistuminen ja talouskasvun vahvistuminen hidastavat velkasuhteen kasvua. Jos koko 9 miljardin euron toimenpidekokonaisuus toteutuu suunnitellulla tavalla ja talous kasvaa odotetusti, velkasuhde vakiintuu vaalikauden vaihteessa.

Ulkoinen toimintaympäristö on kuitenkin epävarma: Trumpin esittämät tullit ja niiden mahdolliset vastatullit kasvattavat kustannuksia ja luovat talouteen

epävarmuutta. Ukrainan mahdollinen tulitauko tai rauha voi parhaimmillaan luoda positiivisen kasvusysäyksen, mutta se voi myös luoda hetkellistä pulaa raaka-aineista ja tekijöistä.

Kotimaassa puolestaan huomio kiinnittyy kolmeen kestävyyden haaraan: henkiseen, taloudelliseen ja ulkoiseen turvallisuuteen. Keskeistä on luoda uskoa tulevaan ja pyrkiä hälventämään talouden toimintaympäristöön ja tulevaisuuteen liittyvää epävarmuutta. Toisaalta täytyy kasvattaa julkisen talouden puskureita ja huolehtia velkaantumisen hallinnasta nyt ja tulevaisuudessa. Samaan aikaan Suomea haastavat ulkoisen turvallisuuden kasvaneet riskit, jotka edellyttävät puolustusmenojen kasvattamista.

Hallitus lähtee laatimaan Julkisen talouden suunnitelmaa tilanteessa, jossa geopolitiikka ja toimintaympäristö luovat epävarmuutta. Talouden tilannekuvan seuraaminen ja päivittäminen alati muuttuvassa ympäristössä on tärkeätä: päätösten ja valintojen on oltava sopusoinnussa toimintaympäristön kanssa. Myöskään sovitusta 9 miljardin euron kokonaisuudesta ei ole vara lipsua, jotta velkasuhteen kasvu saadaan pysäytettyä. Murron työryhmältä kaivataan erityisesti sellaisia konkreettisia talouskasvua vauhdittavia toimia, jotka eivät vaadi välittömiä julkisten menojen lisäyksiä tai ovat toteutettavissa kustannusneutraalisti. Pitkällä aikavälillä julkinen velkasuhde olisi saatava käännettyä laskevalle uralle.